

י"ח חשוון התשפ"ג פרשת "וירא" בניסת השבת: 16:22 יציאת השבת: 17:20 חצות היום 11:24 גיליון מס' 927

פרשת וירא – "מצחק" על מה ולמה?

הקב"ה פוקד את שרה ובכך מקיים את הבטחתו לזוג המבוגר, השמחה גדולה וביום הגמילה אברהם עושה משתה גדול:

"וַיִּגְדַּל הַיֵּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעֲשֵׂא אֲבִרָהּ מִשְׁתֶּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמִלָּה אֶת יִצְחָק. וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגֵר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאֲבִרָהּ מִצְחָק. וַתֹּאמֶר לְאֲבִרָהּ גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאִמָּה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק" (בראשית פרשת וירא כ"א ח"י).

השמחה נפגמת כאשר שרה רואה את ישמעאל "מצחק", עד כדי כך שהיא דורשת גירוש של ישמעאל ואמו. פירוש המילה 'מצחק' אינו ברור לגמרי אבל נראה שמדובר במשהו רציני לאור תגובתה החריפה של שרה.

חז"ל שמו לב לפער הזה וניסו לענות עליו:

"ותרא שרה את בן הגר המצרית וגו'. אמר ר' שמעון: ר' עקיבה היה אומר בו דבר לגנאי.

א. דרש ר' עקיבא: 'ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק'. אין 'מצחק' אלא גילוי עריות היך דאת אמר 'לצחק בי' ...

ב. תני ר' ישמעאל: אין 'צחק' אלא עבודה זרה, שנ' 'ויקומו לצחק' ...

ג. ר' אלעזר אומר: אין 'צחק' אלא שפיכות דמים – 'ויקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו' ...

ד. ואני אומר: אין הלשון הזה צחוק אלא לשון ירושה. שבשנולד אבינו יצחק היו הכל שמחים, אמר להם ישמעאל: שוטים אתם! אני בכור ואני נוטל פי שנים. שמתשובה שאמרה שרה לאברהם את למד: 'כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק' ... (בראשית רבה וירא נ"ג).

נראה שיש פה שתי שיטות עקרוניות איך לגשת למילה "מצחק":

- ר' עקיבא וחבריו מחפשים איפה עוד בתנ"ך ובאילו הקשרים מופיעה המילה הזו. בחיפוש זה נמצאו שלוש משמעויות שונות. המשמעות הראשונה היא גילוי עריות (כשאשת פוטיפר מספרת על יוסף), השנייה היא עבודה זרה (שנאמרה בחטא העגל) והשלישית היא שפיכות דמים (כאשר נערי אבנר ויואב משחקים והורגים אחד את השני). לעניות דעתי, תנאים אלו אינם חולקים אחד על השני אלא משלימים זה את דעתו של זה. הם מצליחים למצוא בפירוש המילה "מצחק" את שלוש העבירות החמורות ביותר בתורה, וכך להפוך את ישמעאל מילד שובב לאדם שמייצג את הרע ביותר! כך גם בוודאי מובנת תגובתה החריפה של שרה אמנו. לעומתם, ר' שמעון ("ואני אומר..."), עובד אחרת. הוא איננו מחפש את המילה הזו במקומות נוספים בתנ"ך, שהרי היא מתפקדת במשמעות שונה, על פי ההקשר הייחודי בכל מקום. לדעתו, בכל מקום צריך לפרש את המילה על פי ההקשר המקומי שלה. כעת, התגובה של שרה אמנו לכך שראתה את ישמעאל "מצחק", היא "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" (בראשית כ"א, י), ולכן מבין ר' שמעון שהצחוק שקדם לכך היה קשור לירושה – לכן שרה דורשת מאברהם להבהיר לישמעאל שהוא לא יירש יחד עם יצחק.
- הרבה פעמים כשאנחנו לומדים מדרש, אנחנו מניחים מיד שהוא איננו משקף את פשט הכתוב, אלא פרשנות יותר 'דרשנית' של הפסוקים. המדרש שראינו הוא דווקא דוגמה טובה למדרש שמפרש בצורה מאוד 'פשטית'. יתרה מכך, ניתן לראות שאין בהכרח פרשנות 'פשטית' אחת, בלעדית, ויש אפשרויות שונות של פרשנות פשט למילה אחת.

בכל זאת, מעבר לפירושים הנפלאים שראינו, ברצוני להציע פרשנות נוספת למילה "מצחק" – בעקבות דרכו של ר' שמעון. השורש צ.ח.ק. מאוד משמעותי בפרשייה זו. שמו של הרך הנולד הוא יצחק, שרה אומרת ש"צחק עשה לי א-לקים כל השמע יצחק לי" ולאחר מכן רואה את ישמעאל "מצחק".

ייתכן ששרה פוחדת שיצחקו עליה – והחשש אכן מתממש כאשר היא רואה את ישמעאל "מצחק". לאור זאת, יכול להיות שדווקא בפרשייה שלנו משמעות המילה "מצחק" היא בהתאם למשמעותה בלשוננו – לעג; הכוונה היא פשוט שישמעאל מממש את פחדה של שרה – ולועג לשרה.

← המשך בעמוד הבא

רבות מקומית שוהם - טל' 03-9723065 - פקס 03-9794674 - igeret.shoham@gmail.com

קישור לדף הפייסבוק: <https://www.facebook.com/rabanutshoham> הרבות באתר המועצה: <https://www.shoham.muni.il/205/>

בעין זה, כותב הספורנו:

"מלעיג על המשתה שנעשה בבית אברהם, באמרו שנתעברה מאבימלך. והטעם שלא קרה זה בעת לידת יצחק, כי ישמעאל שמע בזאת אחר כך מליצני הדור" (ספורנו בראשית כ"א, ט).

לפי פירוש, זה הפגיעה של ישמעאל היא בשרה דווקא ולא ביצחק – וכך מובן גם מדוע תגובתה כה חריפה. מסתבר שמעבר לכל המחלוקות האידיאולוגיות והוויכוחים הרעיוניים שברומו של עולם, בסופו של דבר, הדבר הקשה ביותר לאדם הוא דווקא הפגיעה האישית בו.

שבת שלום, ליעד לוי, בית מדרש קהילתי 'עולמות'

מזל טוב!

לדיוה ורמי דון

להולדת הנכדה

בת לתמר ואריאל

שבת צולמית - שוהם

קבלת שבת ישראלית – מתנות קטנות

יום שישי, 11.11.22, שעה 13:00, לובי מרכז אמנויות הבמה

מעגל מתופפים וכלי הקשה שמח וקצבי
ומופע מוזיקלי עם יגל הראל

הכניסה חופשית – מותנה ברישום באתר חמש.
הורים וילדים מזמנים בואו בכיף

פרשת וירא-מבט נשי

"ותצחק שרה בקרבה"

שרה צחקה..אשה עקרה יכולה ללדת בגיל 90?
נשמע לא הגיוני. לא נתפס בשכל.
הפרשה נוגעת בגבול הדק
בין הרצון והציפייה לישועה, לבין האמונה שהישועה תגיע.
האם אנחנו באמת מאמינות שהתפילות שלנו יתגשמו?
לא פעם אנחנו מתפללות לישועה פרטית, אבל עמוק בתוכנו
לא מאמינות שזה יקרה.
גם כשהקב"ה פותח לנו מחסומים, אצלנו בראש עדיין סגור.
לא תופסות שהקב"ה
הוא מעל ההגיון והשכל הטבעי.
אנחנו "מגבילות" את היכולת לקבל.
הגאולה מתחילה במחשבה, ואחר כך במציאות.
יש לך נשמה יהודית, עמוקה יותר ממה שהעין רואה.
הכח נמצא בכוונה והביטחון, בקול הפנימי שלנו.
אמונה תמימה בה' פותחת תודעה של שפע.

שבת שלום
סיגלית קאשי

הורים וחניכים יקרים ה' עמכם!

זמני השבת:
פעולת חב"ב – 21:00
וביום השבת:
מפקד חב"ב – 15:15
מפקד חב"א – 15:30

מחכים לכם!
סגל תשפ"ג ועדי הקומונרית!

גשוהם

מי שבמהלך השבת זקוק לגוי של
שבת בסביבות מרכז ספרא, ניתן
להסתייע דרך יוסי מונדזון, רח'
הזוהר 14, דירה 5. במוצ"ש יותר
ממומלץ להעניק לרוז המטפלת
הזרה של אימי, 30 ש"ח או יותר,
על היענות וטרחתה.
לעילוי נשמתה של שיר מונדזון
ע"ה, בת קהילת שוהם.

סניף עוז שוהם מזמין ילדים בכיתות א'-ג'

מפקד בשעה 15:45 בבית ספר אבני החושן

תחנות איסוף:
ביה"ס שלהבת – 15:15
הגשר הירוק בשכונת הדורים (לכיוון רחוב צורן) – 15:20
גינת הספורט שברחוב קשת – 15:25
גן התמנון – 15:25
הבית הסגול – 15:30
גן השחם – 15:35

מחכים לראות אתכם!
המדריכים ודריה ושירן הקומונריות

קהילת שוהם משתתפת בצערה של רנה גרוסמן
עם פטירת אמה אדלה הופרז ד"ל

מן השמים תנוחמו

קהילת שוהם משתתפת בצערה של שולמית שוורץ
עם פטירת אביה רפאל וקנין ד"ל

מן השמים תנוחמו

חידון א' ב' לפרשת וירא

נכתב ע"י דיוה מונסונגו

א. מלך גרר.	ט. אברהם לוקח בן בקר רך ו...	פ. שר צבא בפרשה.
ב. המקום בו נטע אברהם אשל.	י. הוא נולד לאביו בגיל 100 שנה.	צ. לשם נמלט לוט כשנהפכה סדום.
ג. ה' המטיר על סדום.	כ. הוצבו לבידון.	ק. עמוד עשן.
ד. רצו לשבור אותה.	ל. מאכל בסיסי.	ר. פילגש בפרשה.
ה. כך עונה אברהם לקריאתו של מלאך ה'.	מ. אשת נחור.	ש. קטע מרצועת החוף בו נפגשים הים והיבשה.
ו. התעייפו, התיגעו.	נ. אשת לוט הביטה אחורה והפכה ל...	ת. בן ראומה.
ז. באים בימים.	ס. מידת נפח בפרשה.	
ח. שק נוזלים.	ע. אחד הניסיונות של אברהם.	